

Program prevence rizikového chování Základní školy Šternberk, Olomoucká 76	Strana
Vyhledávání textu - přidržte klávesu Ctrl, kurzor umístěte na příslušný řádek a klikněte levým tlačítkem myši.	
1. Krajský plán primární prevence- východiska, cíle a SWOT analýza	2
2. Současný stav problematiky na ZŠ Šternberk, Olomoucká 76	4
3. Personální zajištění prevence	6
4. Potřebnost projektu	7
5. Cíle projektu	7
6. Vymezení cílové skupiny	8
7. Způsob realizace	8
8. Znalostní kompetence žáků	9
9. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny	10
10. Rámcový časový harmonogram	12
11. Přehled základní legislativy a zákonů	14
12. Kontakty s jinými organizacemi	15

Zodpovědná osoba: Mgr. Zuzana Parmová
ředitelka školy

Pověřený koordinátor: PhDr. Edita Omachelová

Projednáno pedagogickou radou: 07. 09. 2020

Projednáno školskou radou: 07. 09. 2020

1. Krajský plán primární prevence - východiska a SWOT analýza

Primární prevence v oblasti školství pracuje s určitou mírou potenciální rizikovosti chování u dětí a mládeže. Takto definovanou prevencí je především otevřen nekonfliktní prostor k vhodné a přiměřené intervenci, která, je-li úspěšná, vytváří žádaný výsledek, ale bez někdejší stigmatizace vyhraněně sociálně patologického pojetí. Nespecifická primární prevence je brána ve všeobecně doplňkovém smyslu. Stále zahrnuje veškeré prospěšné aktivity podporující osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.

Za realizaci primární prevence jsou pokládána předně všechna opatření směřující k předcházení a minimalizaci jevů spojených s rizikovým chováním a jeho důsledky. Touto prevencí může být jakýkoliv typ výchovné, vzdělávací, zdravotní, sociální či jiné intervence směřující k předcházení výskytu rizikového chování, zamezující jeho další progresi, zmírňující již existující formy a projevy rizikového chování nebo pomáhající řešit jeho důsledky.

Východiska a cíle plánu primární prevence rizikového chování Olomouckého kraje a SWOT analýza

V následujících rádcích je představeno *východisko tvorby krajského plánu* a uvedena tzv. *SWOT analýza* (definice silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

Východisko a cíl krajského plánu

Východiskem tvorby plánu je předpoklad nutnosti realizace početného konglomerátu činností, jejichž vykonávání povede k dosažení hlavního stanoveného cíle:

Prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, minimalizovat vznik a snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže.

Hlavní cíle tohoto strategického plánu v oblasti primární protidrogové prevence budou směřovány do čtyř prioritních oblastí:

- stabilizace krajského systému primární prevence;
- koordinace a financování primární prevence;
- vzdělávání v primární prevenci;
- evaluace primární prevence.

Cíle krajského plánu na období 2019- 2022

Níže uvedené cíle prezentují při znalosti východisek a níže uvedené SWOT analýzy širší pojetí střednědobých cílů v oblasti realizace krajské politiky výkonu primární prevence rizikového chování.

Oblast Stabilizace- *cíl*: Udržet stabilní systém veřejnoprávního výkonu primární prevence v Olomouckém kraji, síť služeb a organizací podílejících se na primární prevenci a zajistit zvýšení efektivity realizace primární prevence na školách.

Oblast Koordinace a financování- *cíl*: V rámci koordinačních aktivit dosáhnout zvýšení podpory práce školních metodiků prevence, funkčnosti školních poradenských pracovišť, realizace třídnických hodin na školách a navýšení finančního krytí primární prevence ze strany Olomouckého kraje.

Oblast Vzdělávání- *cíl*: Udržet systém průběžného vzdělávání pedagogů v tématech primární prevence, každoroční realizaci Krajské konference primární prevence a zajistit informovanost škol o nabídce vzdělávání v primární prevenci. Cíleně podporovat vzdělávání školních metodiků prevence ve specializačním 250- hodinovém studiu.

Oblast Evaluace- *cíl*: Vést školní metodiky prevence k včasnému zachycení rizikového chování žáků a studentů a následné intervenci, podporovat využití systému výkaznictví a zaměřit se na vybrané rizikové projevy chování žáků.

Cílovou skupinou zůstávají primárně **děti, mládež a pedagogové**, sekundárně **rodiče dětí a veřejnost**.

SWOT analýza

Za účelem zjištění příslušných priorit v oblasti efektivního výkonu primární prevence rizikového chování je třeba se opřít o údaje pocházející z objektivní výzkumné metody.

Za tímto účelem byla pro potřeby tvorby tohoto krajského plánu jmenována „pracovní skupina pro primární prevenci“, která využila zavedenou manažerskou techniku zjišťování empirických dat: vyhotovení tzv. SWOT analýzy (cílené zjištění silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb).

Tato analýza je ve svém výsledku konsenzem celé pracovní skupiny - jednotlivé parametry byly dle důležitosti sestupně bodovány (při rovnosti hlasu každého člena pracovní skupiny), k odborné shodě došlo statistickým vyhodnocením tohoto bodovacího systému.

Současně je SWOT analýza východiskovým materiálem pro tvorbu jednotlivých cílů a podcílů krajského plánu.

SWOT analýza Olomouckého kraje - PRIMÁRNÍ PREVENCE

S- silné stránky	W- slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Existence školských poradenských pracovišť.• Fungující systém spolupráce škol, PPP a SPC OK a Olomouckého kraje (zejména s důrazem na metodické vedení a kontinuální vzdělávání).• Aktivní zapojení pedagogů a metodiků prevence v Olomouckém kraji do aktivit a programů primární prevence a zvyšující se úroveň systematicky realizované primární prevence na ZŠ a SŠ.• Funkční systém primární prevence v systému veřejné správy, existence legislativy a příslušných metodik.• Stabilní síť nestátních neziskových organizací realizujících primární prevenci v Olomouckém kraji.• Efektivní krajský systém vzdělávání pedagogů v primární prevenci a vzrůstající počet školních metodiků prevence s ukončeným 250-hodinovým specializačním studiem.• Cílené financování primární prevence ze strany MŠMT ČR i Olomouckého kraje.	<ul style="list-style-type: none">• Nerealizované systémové opatření snížení přímé vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence.• Nedostatek financí na primární prevenci z rozpočtu Olomouckého kraje v porovnání s dotacemi ze státního rozpočtu, budoucí nejistota ve financování školských poradenských pracovišť.• Nedostatečná koordinace jednotlivých personálních složek primární prevence na školách (ředitel – školní metodik prevence – třídní učitel).• Vybrané rizikové projevy chování u žáků se zvyšující se tendencí: kouření cigaret i marihuany, záškoláctví a kyberšikana.• Nedostatečný počet certifikovaných programů primární prevence a dosud přetrvávající nekvalita některých externích programů primární prevence nabízených školám.• Systém výkaznictví není na školách ani zdaleka plošně využíván a nedostatečná je i míra evaluace preventivních programů.• Problém v zajištění pravidelných třídnických hodin na školách.
O- příležitosti	T- hrozby
<ul style="list-style-type: none">• Systémové financování školských poradenských pracovišť.• Zvýšení efektivity výkonu primární prevence a realizace jejích programů na školách, zejména s dopadem na širší zapojení žáků a minimalizaci jejího čistě formálního výkonu.• Vyšší financování primární prevence z rozpočtu Olomouckého kraje.• Maximální podpora realizace třídnických hodin na školách s přesahem do primární prevence.• Prostřednictvím efektivního využívání systému výkaznictví zjednodušit a snížit administrativní zátěž školních metodiků prevence.• Efektivnější spolupráce mezi školou OSPOD a NNO.• Zlepšení podmínek pro práci školních metodiků prevence (zejména ze strany vedení škol).	<ul style="list-style-type: none">• Další neúspěšná realizace systémového opatření snížení přímé vyučovací povinnosti pro školní metodiky prevence.• Stagnace či snížení rozpočtu na primární prevenci ze strany státního či krajského rozpočtu.• Nejistota a nekonceptnost financování školských poradenských pracovišť, v důsledku toho možný zánik vytvořených a praxi fungujících pozic.• Přetrvávající nedostatečná podpora práce školních metodiků prevence (zejména ze strany vedení škol) pro efektivní výkon primární prevence.• Přetrvávající uzavřenost škol v problematice primární prevence, kontakt odborných institucí až v případě, že je intervence nevyhnutelná či dokonce zpozdilá.• Přetrvávající nechuť pedagogů vzdělávat se v oblasti nových trendů souvisejících s efektivním výkonem primární prevence, tím vytváření rizika odborné stagnace či propadu úrovně primární prevence na školách.• Snižování významu dopadu a efektivity realizace primární prevence na školách.

2. Současný stav problematiky na ZŠ Šternberk, Olomoucká 76

Škola vytváří tento program jako základní nástroj prevence rizikového chování. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit. Pro školu je závazný a podléhá kontrole České školní inspekce.

Nárůst různých sociálně patologických jevů včetně zneužívání návykových látek v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o drogové problematice (přiměřeně k věku žáků), naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni.

Hlavní aktivity

- odpovědnost za systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy, v technikách pedagogické preventivní práce, návky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti, metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací,
- systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky,
- uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupiny dětí a mládeže, zaměřeného na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování,
- vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času dětí a mládeže,- spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti zdravého životního stylu,
- průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole z hlediska rizik výskytu patologických jevů a uplatňování různých forem a metod umožňujících včasné zachycení ohrožených dětí a mladistvých,
- diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže,
- poskytování poradenských služeb a zajišťování poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče a pedagogy

Situace školy z hlediska prevence rizikového chování

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem, ad. Vždy usiluje o dosažení dohody na společných cílech a postupech **k celkové a jednotné podpoře žáka.**

Skupinová práce

Žáci velkou část vyučování spolupracují, ve dvojicích, ve skupinách, ve skupinách napříč třídami. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje vzájemné předávání poznatků, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí **týmové práce, řešení konfliktu** (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo **diskutovat** na základě pravidel diskuse, **sdílet** své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování a celoškolní projekty

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci tříd v rámci stupně. Celoškolní projekt navíc podporuje spolupráci žáků napříč

třídami a napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat starší s mladšími. Je to podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Komunikace s rodiči, veřejností

Učitelé nabízejí všem rodičům možnost individuální konzultace. Rodiče mají také možnost navštívit i výuku v rámci prezentačních akcí. Tak poznávají prostředí školy a lépe tak chápou potřeby svých dětí ve škole.

Rodiče budou o programu informovat především třídní učitelé na třídních schůzkách. Informovanost bude zaměřena zejména na oblast prevence užívání návykových látek a šikany. Rodiče každého žáka obdrží informace, které budou obsahovat nezbytná telefonní čísla a adresy, základní seznam změn chování, které by se mohli u jejich dětí vyskytnout, ale i několik užitečných rad, jak se zachovat, zjistí-li u svého potomka závislost či stane-li se jejich dítě obětí šikany. Pokud rodiče projeví zájem poskytneme konzultace s výchovným poradcem nebo školním psychologem.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí (PPP aj.)

Řešení přestupků: Porušování školního řádu, především distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, šikana, vandalismus, brutalita, rasismus je klasifikováno jako hrubý přestupek a v případě zjištění budou vyvozeny patřičné sankce. Jsou sledovány všechny náznaky projevů šikany, vandalismu, brutality, rasismu atd. Při jejich zjištění jsou uplatňována následující opatření:

1. **Individuální pohovor se žákem** – realizuje vyučující, který je dané situaci přítomen, či vykonávající dozor bez zbytečného odkladu, zapíše informaci do ŽK. V případě potřeby využije operativně podpory školního psychologa pro žáka.
2. **Výchovný pohovor se žákem po vyučování** – realizuje vyučující, který byl dané situaci přítomen, či vykonával dozor spolu se třídním učitelem po předchozím písemném sdělení termínu rodičům v nejkratším možné lhůtě, **TU provede zápis, informuje mailem výchovného poradce mj. i o kázeňském opatření, které udělil.** Je-li třeba, využije konzultace školního psychologa.
3. **Projednáání chování žáka s rodiči** na úrovni třídního učitele, předchází písemné pozvání rodičů k návštěvě školy. **TU provede zápis, v závažných případech projedná předem body zápisu s výchovným poradcem.**
4. **Jednání s rodiči na úrovni výchovné komise** - při opakovaném problémovém chování žáka si TU sjedná konzultaci s výchovným poradcem, kterému předloží:
 - a) kopii písemného pozvání zák. zástupců žáka k návštěvě školy (lze využít ŽK, pokud zák. zástupce potvrdí podpisem seznámení. V opačném případě nutno zaslat doporučeně poštou).
 - b) kopii zápisu z pohovoru se zák. zástupci, včetně přijatých opatření, řádně podepsaného rodiči
 - c) přehled řešené problematiky (datovaná neomluvená absence, datované informace a přestupcích).

VP rozhodne o případném svolání výchovné komise, či jiném postupu. Z jednání výchovné komise pořídí TU zápis, který předloží řediteli školy. Výchovný poradce v rámci svých kompetencí zodpovídá za bezodkladnou realizaci spolupráce s OSV a PČR, TU připraví podklady dle jeho pokynů. Výchovná komise rozhodne o návrhu kázeňského opatření pro žáka, případně stanoví rodičům **požadavky na pravidelné návštěvy školy a konzultace se školním psychologem.**

5. V případě nezájmu rodičů **uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě.**
6. V případě dealerství, závažné šikany, podezření na zanedbávání, týrání apod. **oznámení Policii ČR.**

Zveřejnění informací

Informace jsou zveřejňovány na nástěnkách u počítačové učebny a několika nástěnkách vhodně rozmístěných v prostorách školy. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Školní preventivní strategie, zásady první pomoci při výskytu šikany. Na výběru témat umístěných na nástěnku se mohou žáci sami podílet právě svými dotazy vhažovanými do schránky důvěry.

Dalším informačním zdrojem pro žáky a hlavně vyučující je školní knihovna a videotéka. Během školního roku, bychom ji rádi doplnili o několik aktuálních titulů.

Strategie bude propagována a zpřístupněna na úřední desce školy. Propagace akcí bude realizována na školních webových stránkách a podle možností i v regionálním tisku.

3. Personální zajištění prevence

Výchovný poradce

Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům i rodičům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, ať už problémy v rodině, poruchami sebehodnocení, či v komunikaci s druhými. Učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem, krádežích ve třídách. Výchovný poradce navrhuje opatření, navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí, apod.). Jedná se sociálním odborem. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

Metodik prevence

Metodik prevence pracuje v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Zajišťuje metodickou, koordinační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování. Spoluvytváří Školní program prevence rizikového chování, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, vyhodnocuje varovné signály spojené s možností výskytu rizikového chování, v případě vniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence. Koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu. Organizuje přednášky a besedy spojené s uvedenou problematikou.

Školní psycholog

Školní psycholog je nedílnou součástí Školního poradenského pracoviště a vykonává činnosti konzultační, poradenské, diagnostické, metodické a informační. Poskytuje služby psychologického poradenství a krizové intervence žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům, pomáhá řešit osobní, výchovné a výukové problémy. Napomáhá rozvoji pozitivních vztahů ve třídě, podílí se na diagnostice výchovných a vzdělávacích problémů žáků, pomáhá při volbě povolání. Spolupracuje s pedagogy, s cílem dosažení co nejefektivnějších výsledků práce. Podílí se na prevenci a řešení negativních jevů. Spolupracuje s dalšími odbornými pracovišti (zejm. pedagogicko-psychologickými poradnami, dále se zařízeními a institucemi zdravotnickými a sociálními, s orgány státními i nestátními s organizacemi péče o děti a mládež) a zprostředkovává jejich služby. Školní psycholog pracuje v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů a etickým kodexem školního psychologa.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, v případě potřeby zve rodiče k mimořádné návštěvě školy a projedná vzniklé problémy. Jeho cílem není stížnost, ale společné hledání cesty k odstranění problémů žáka.

Ředitel školy

Sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů. Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů péče o dítě, psychologů apod.

4. Potřebnost projektu

Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Škola ale nepřijímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu. Prevence ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, duchovní sdružení, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

Za problémy v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže jsou považovány:

- nechuť některých pedagogů vyvíjet aktivity, které nepřinášejí okamžitý viditelný výsledek;
- nedostatečné využití stávající legislativy;
- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti;
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám;
- rizika spojená s mobilními telefony a internetem;
- liberalizace drogové politiky;
- absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví;
- podceňování primární prevence;
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků;
- prevence jen ve školách, absence prevence v rodinách;
- neodbornost pedagogů v dané oblasti (nedostačující úroveň právního vědomí);
- nedostatečné pravomoci pedagogických pracovníků.

5. Cíle projektu

a) dlouhodobé

Základními cíli strategie prevence rizikového chování na období 2019-2020 jsou:

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora sociálních kompetencí
- funkční informační systém, funkční systém vzdělávání pedagogů v této oblasti
- vícezdrojové případně víceleté financování projektů primární prevence.
- proškolení školního metodika v rámci specializačního studia školních metodiků prevence podle vyhlášky č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a kariéerním růstu

b) střednědobé

- vytváření a distribuce metodických materiálů
- zapojování rodin do života školy
- dle možnosti zapojování do grantového systému prostřednictvím vlastních projektů
- finanční zabezpečení funkce školního metodika prevence. (bod 7. Kritérií pro PP)
- Obsah Školní preventivní strategie začlenit do školních vzdělávacích programů

Cílem působení v oblasti prevence rizikového chování je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku

- s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- schopné dělat samostatná rozhodnutí směřující k osobnímu rozvoji
- přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi,
- schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc pro řešení problémů
- s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám

- podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek.
- informovaný a spolupracující rodič

c) *krátkodobé*

- zmapování potřeb v oblasti primární prevence
- finanční podpora školních aktivit preventivní strategie

Prevence rizikového chování u dětí a mládeže zahrnuje především aktivity v oblastech prevence:

- vzniku poruch příjmů potravy,
- násilí a šikanování,
- záškoláctví,
- kriminality, delikvence, vandalismu aj. forem násilného chování,
- ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže,
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu,
- užívání návykových látek (vč. opomíjeného alkoholu a kouření), anabolik, léků a dalších látek,
- virtuálních drog (netolismus) a patologického hráčství (gambling),
- diváckého násilí.
- komerčního sexuálního zneužívání dětí,
- syndromu týraných a zneužívaných dětí
- sekt a sociálně patologických náboženských hnutí.

6. Vymezení cílové skupiny

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1.- 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště- výchovný poradce, metodik primární prevence, školní psycholog.

Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů žáků ze tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků-agresorů v případech šikany.

7. Způsob realizace

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Klíčové vyučovací oblasti jsou

- oblast *přírodovědná*
(např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog, chemické aspekty drog atd.)
- oblast *zdravého životního stylu*
(např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygieně, podmínky správné výživy, volný čas apod.)

- oblast *společenskovední*
(proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- oblast *občanské výchovy*
(postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociální kompetence dětí a mládeže, subjekty participující v oblasti prevence drog atd.)
- oblast *sociálně právní*
(právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- oblast *sociální patologie*
(postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus atd.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Občanská nauka

Přírodověda, Přírodopis

Vlastivěda, Zeměpis

Český jazyk

Prvouka

Výtvarná výchova a výtvarné soutěže

Tělesná výchova

Chemie

Výchova ke zdraví

8. Znalostní kompetence žáků

1. – 2. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrasování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích

- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví v celostním smyslu, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

9. Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

Strategie je zaměřena:

1. – 5. ročník

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu, či hodin prožitkové pedagogiky)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci ZŽS – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování soc.-patologických problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči
- nabídka volnočasových aktivit
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd. jako v předchozích letech

6. – 9. ročník

Přechod na druhý stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací – změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva.

Obsah strategie:

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog,

- věcné informace o vzniku různých typů závislostí a jejich následcích
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Konkrétní aktivity podporující primární prevenci:

- výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- akce zaměřené na zvyšování právního povědomí (využití nabídek různých druhů spolupráce s Policií ČR a městskou policií)
- zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, vandalismu, rasismu, násilí, komerčního sexuálního zneužívání atd.
- na základě průzkumu zaměřeného na zneužívání návykových látek věnovat i nadále zvýšenou pozornost prevenci kouření.
- dovednost volby správné životosprávy
- přednášky, besedy a pořady věnované sexuální výchově a prevenci AIDS
- akce zaměřené na práci s národnostními menšinami směřující k potlačení rasismu a xenofobie
- zvyšování příznivého klimatu ve třídních kolektivech formou organizování výletů, exkurzí
- a projektových akcí
- organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou zpříjemnění školního prostředí (tématické dny, sportovní akce, kulturní akce atd.)
- růst nabídky volnočasových aktivit
- účast v literárních, výtvarných, sportovních a jiných soutěžích
- ekologická výchova (návštěva spalovny odpadů, výukové programy a projekty)

Aktivity zaměřené na rodiče a veřejnost:

- seznámení rodičů se Školní preventivní strategií v rámci třídních schůzek
- nabídka konzultačních hodin třídních učitelů, výchovného poradce, školního metodika prevence, školního psychologa
- nabídka propagačních materiálů o drogách
- seznámení rodičů s postupem školy v případě problémů žáků s drogami
- na schůzkách hovořit o nebezpečí drog zejména u starších žáků, kterým rodiče povolují účast na diskotékách
- informovanost občanů prostřednictvím místního periodika o programu školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů a zdravého životního stylu

Ke zjištění aktuálního stavu sociálně negativních jevů ve škole jsou využívány dotazníky, informace třídních učitelů, připomínky dětí i rodičů, schránka důvěry, třídnické hodiny, hodiny předmětů výchovného charakteru. Zjišťování je průběžné, v případě potřeby je přizvána pracovnice PPP nebo pracovník P- centra.

10. Rámcový časový harmonogram akcí zaměřených na prevenci rizikového chování na školní rok 2020/2021

Místo realizace: Základní škola Šternberk, Olomoucká 76, 785 01, Šternberk

Zapojeno: všichni žáci ZŠ praktické a speciální, ZŠ při PL, všichni pedagogičtí i provozní pracovníci

Školní koordinátor: PhDr. Edita Omachelová

Seznámení pracovníků s celoročním plánem MP proběhne v září 2020, jednotlivé akce budou průběžně upřesňovány během školního roku v měsíčních plánech s přihlédnutím k aktuálním potřebám výchovně vzdělávacího procesu, nabídce aktivit a možnostem školy.

Hodnocení celoročního plánu MP – dílčí hodnocení po 1. pololetí v lednu 2021, závěrečné hodnocení v červnu 2021.

Během školního roku jsou prvky MP uplatňovány adekvátně ve všech předmětech – M – např. propočty úspor za cigarety a alkohol, ČJ- vztahy mezi žáky, v rodině, nácvik chování v rizikových situacích – odmítnutí - alkohol cigarety, drogy, dále prvouka, vlastivěda, přírodověda, přírodopis, zeměpis, fyzika, chemie, pracovní vyučování, výtvarná výchova. Témata jsou zařazována i do činnosti ŠD.

MĚSÍC	AKCE	PLÁN AKTIVIT 2020/2021	KOORDINÁTOR
září	Filmové škádlení?	Zaměřeno na učení se rozpoznávat šikanu a formy násilí prostřednictvím sledování filmu, pohádky... <u>Prevence: šikana, násilí 1. st., 2.st</u>	TU
říjen	Podržíme se....	Zaměřeno na podporu zdravých vztahů na naší základní škole. Bližší seznámení s šikanou, jak se jí bránit, co dělat, když se s ní setkám (využití Linky bezpečí). <u>Prevence: násilí, šikana, kyberšikana. PD</u>	Mgr. Šno.
listopad	Co zažilo Staroměstské náměstí-1946	Historie očima současnosti- jednota národa tehdy a dnes... <u>Prevence: rasismus, xenofobie, sociální vyloučení, atd. 2.st.</u>	PhDr. Om.
prosinec	Rodinné křižovatky	Zaměřeno na spojitosti vztahů v rodině jako odrazového můstku pro další život. <u>Prevence: nezdravý způsob života, závislostní chování 1. st., 2.st.</u>	
leden	Lidé ve městech Evropy	Výchova v evropských a globálních souvislostech. <u>Prevence: násilí, extremismus PD</u>	
únor	A co (když) je to láska?	Zaměřeno na intimní i rodinné vztahy (domácí násilí, zdravé vztahy v rodině – rodiče a děti). <u>Prevence: rizikové sexuální chování, homofobie, domácí násilí. PD</u>	PhDr. Om.
	Valentýnské posezení	Odpolední aktivita: Jak udělat druhým radost? Je těžké nebo lehké někoho potěšit?	Mgr. Hla.
březen	Kdo Jsi? Odkud jsi?	Všichni jsme stejní, ať jsme bílí, žlutí, malí, velcí... <u>Prevence: extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus.</u>	Mgr. Mac.

	Film a kniha	Odpolední promítání filmu, natočeného dle knižní předlohy a soutěž o časopis (Březen- měsíc knihy)	PhDr. Om.
duben	Cesta vody	Voda jako nejobyčejnější a zároveň nejdůležitější tekutina na světě. <u>Prevence nezdravého životního stylu PD</u>	Mgr. Fab.
květen	Jak vyjít sám se sebou...	Mám se rád, nemám se rád? Sebevědomí a vztah sám k sobě ovlivňuje vztahy k ostatním... <u>Prevence: poruchy příjmu potravy. PD</u>	PhDr. Om.
	Mamince k svátku	Odpolední aktivita: i drobnost, vyrobená vlastníma rukama, potěší- výtvarný workshop. ŠD	Pí vych. Karl.
Červen	Den dětí Na co půjdeme do kina?	Hravé a soutěžní dopoledne s odměnami, zaměřené na podporu zdravé komunikace a spolupráce mezi žáky základní školy. <u>Primární prevence šikany, rizikového chování u žáků. PD</u> Návštěva kina podporuje sociální interakci lidí, zároveň může skýtat riziko při nevhodně zvoleném filmu. <u>Prevence: sociální izolace, diváckého násilí PD</u>	Mgr. Zlá.

Zájmové kroužky:

<i>Tvořivá dílna (pi as. Met.)</i>	<i>pondělí 13:30 – 14:30</i>
------------------------------------	------------------------------

Konzultační hodiny učitelů:

zást. řed. - výchovný poradce	Pondělí	09:00 – 10:30
metodik prevence	Středa	12:45 – 13:30
tř. uč. III. tř.	Pondělí	11:50 – 12:35
tř. uč. II. tř.	Pondělí	07:30 – 07:50
tř. uč. IV. tř. + koordinátor EVVO)	Čtvrtek	07:45 – 08:30
tř.uč. I.tř.	Středa	10:55 – 11:40

Náplň podle ročníků:

Ročník	Předmět	Téma	Kdy?
1.	<i>prvouka</i>	„Na koho se mohu obrátit?“ <i>Zdraví</i>	<i>listopad únor</i>
2.	<i>prvouka</i>	„Na koho se mohu obrátit?“ <i>Zdraví</i>	<i>listopad leden-únor</i>
3.	<i>prvouka</i>	<i>Kouření, alkohol(ismus)...</i> <i>Zdraví</i>	<i>listopad leden-únor</i>
4.	<i>vlastivěda přírodověda</i>	<i>Mezilidské vztahy</i> <i>Zdraví</i>	<i>prosinec duben</i>
5.	<i>přírodověda</i>	<i>Návykové látky</i> <i>„Mám právo...“</i>	<i>listopad březen</i>

6. – 7.	přírodopis občanská výchova	Závislost Kouření a alkohol Vztahy: Sexualita Vhodné chování a komunikace Zdravý životní styl Posílení osobnosti Právo Osobnost	květen květen duben prosinec listopad duben
8.	přírodopis občanská výchova	Závislost Kouření a alkohol Drogy Vztahy: Sexualita Vhodné chování a komunikace Zdravý životní styl Právo a pomoc Posílení osobnosti	květen květen listopad březen prosinec listopad duben
9.	občanská výchova	Drogy a prevence Vztahy: Sexualita Vhodné chování a komunikace Zdravý životní styl Právo a pomoc Posílení osobnosti Osobnost	listopad únor-březen leden listopad duben prosinec

11. Přehled základní legislativy a zákonů

Přehled základní legislativy a platných dokumentů

a) Vyhlášky

- č.72/2005Sb. – Příloha č. 3 Vyhláška o poskytování poradenských služeb na školách a školských poradenských zařízeních
- č.317/2005Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagog. pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagog. pracovníků.

b) Metodické pokyny

- č.j.:2006/07 Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patolog. jevů u dětí a mládeže
- č.j.:14423/99-22 Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- č.j.:28275/2000-22 Metodický pokyn ministra k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení
- 10194/2002-14 Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- související normy: Zákon o sociální potřebnosti č.422/2003Sb.(novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách, Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č.359/1999 Sb.
- č.j.:25884/2003-24 Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
- související norma: Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č.218/2003Sb.

- čj.:29159/2001-26 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků ve školách a školských zařízeních

c) Zákony

- Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění
- Zákon č.563/2004Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č.109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění
- Zákon č.167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č.379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

12. Kontakty s jinými organizacemi

Oblast zdravotnictví	Adresa	Telefon	e-mail
----------------------	--------	---------	--------

Oblast školství	Adresa	Telefon	e-mail
Pedagogicko - psychologická poradna	U sportovní Haly 1 Olomouc, 772 00	585 221 045	ppp@ppp-olomouc.cz
Vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi	P-centrum Lafayettova 9 Olomouc 772 00	585 221 983	marketa.rodrycova@p-centrum.cz
Okresní metodik prevence	Kateřina Tomanová U sportovní haly 1 Olomouc, 772 00	606 793 424 poradenský mobil 585 221 045	ppp@ppp-olomouc.cz
Lékař pro děti a dorost	MUDr. Pachová MUDr. Reitinger MUDr. Ticháčková MUDr. Pachová a další	585 012 155 585 012 595 585 013 321 585 012 155	japamir@seznam.cz reitij@seznam.cz
Spolupráce při realizaci protidrogové prevence	Zdravotní ústav se sídlem v Olomouci	585 719 310	

Oblast sociálních věcí	Adresa	Telefon	e-mail
Sociální odbor, kurátoři	Městský úřad Šternberk Opavská 1, Šternberk, 785 01 Vedoucí odboru sociálních věcí: Zajacová Jitka, Ing.	585 086 527	zajacova@sternberk.cz

Policie ČR, Městská policie	Adresa	Telefon	e-mail
Služba kriminální policie - oddělení nezletilých	PČR Šternberk Oblouková 4	585 011 333	ol.oo.sternberk.stsl@pcr.cz
Městská policie Šternberk	ČSA 13/30 Šternberk, 785 01	585 012 712	mp@sternberk.cz

Ve Šternberku 7. 9. 2020

Koordinátor: PhDr. Edita Omachelová

Ředitel školy: Mgr. Zuzana Parmová

Zpracovala: PhDr. Edita Omachelová